

Пояснення до завдань з ГЕОГРАФІЇ пробного тестування «ЗІГЗАГ» - 2015

- 1. Б Давид Лівінгстон**
Давид Лівінгстон з 1841 по 1873 року досліджував внутрішні райони Африки. Під час своєї експедиції Лівінгстон досліджував долину річки Замбезі, на якій він і відкрив водоспад Вікторія та озера Танганьїка і Ньяса. Всі інші дослідники не мають стосунку до відкриття зазначено водоспаду.
- 2. Г**
В Україні найвище положення сонця над горизонтом спостерігається 22 червня, коли сонце стоїть в зеніті над північним тропіком. Цей день називається днем літнього сонцестояння. На представленій схемі літнє сонцестояння відповідає положенню землі у букві Г.
- 3. В меридіани розходяться з одного центру, а паралелі є концентричними колами**
Пряма азимутальна проекція утворена шляхом перенесення зображення з глобуса на дотичну поверхню площини, яка торкається фігури в точці полюса. В такому разі спроектовані паралелі будуть мати вигляд концентричних кіл з центром у полюсі, а меридіани – прямі лінії, які виходять з полюса під однаковим кутом.
- 4. А вапняк → мармур**
Метаморфізм – це процес перетворення одних гірських порід в інші на великій глибині в земній корі, під дією підвищених температур і тиску. В представлених варіантах процес метаморфізму правильно відображений тільки у випадку перетворення вапняку у мармур.
- 5. В пасат**
Вітер, представлений на схемі – це пасат, який є постійним вітром, тобто не змінює свого напрямку за сезонами і дме з тропічних широт на екватор. Саме пасат спрямовував кораблі експедиції Колумба з тропічних широт Атлантичного океану до Антильських островів, які він відкрив у 1492 р.
- 6. Г субтропічний мусонний**
Середні температури січня $+4^{\circ}\text{C}$, в липні $+30^{\circ}\text{C}$, що вказує на те, що це навряд чи може бути помірний тип клімату. Субтропічний середземноморський тип клімату має чітко виражений осінньо-зимовий максимум опадів, проте на діаграмі ми бачимо літній максимум опадів. Вочевидь, це вплив літніх мусонних дощів. Тому ця діаграма відображає субтропічний мусонний тип клімату.
- 7. Б давніх льодовиків**
Великі валуни, несортований грубоуламковий матеріал, морена – це все результати роботи руйнівних сил давніх льодовиків. Але після танення вони залишили ці породи в місцях свого максимального просування, що свідчить про масштаби їх наступу і роботи.

8. В цілісність географічної оболонки

Цілісність географічної оболонки свідчить про замкнутість і колообіг речовини, енергії й інформації у географічній оболонці. З опису ми бачимо, що вугілля утворювалося мільйони років, поглинаючи сонячну енергію, а потім віддає цю енергію, коли стане викопним і людина буде використовувати його у господарстві.

9. А пустеля Атакама

Всі представлені області характеризуються незначною кількістю опадів. Проте пустеля Атакама є рекордсменом в цьому відношенні. За рік тут зареєстровано лише 0,1 мм. опадів. Сухість Атакама пояснюється її положенням у тропічних широтах та впливом холодної Перуанської течії.

10. Б Канадський щит

Щити є виступами давнього кристалічного фундаменту земної кори на поверхню. Вік фундаменту кори оцінюється приблизно у 4 млрд. років, тому він є найдавнішою структурою на будь-якому материка, вік будь-якої складчастості оцінюється лише у 1,2 млрд. до 60 млн. років.

11. Б

Найглибшою западиною на суходолі є долина Мертвого моря (в Ізраїлі), яка має глибину 400 м. нижче рівня моря.

12. Г Австралія

Австралія – єдиний материк, на якому немає ні діючих вулканів, ні навіть ознак давньої вулканічної діяльності. Це пояснюється тим, що материк повністю розташований посередині Індо-Австралійської літосферної плити і не зазнає розвитку вулканічної діяльності і майже не зазнає землетрусів.

13. В більша частина материка знаходиться між північним і південним тропіком

На високі температури на материка не можуть впливати ні теплі моря, ні пустелі. Це залежить переважно від кількості сонячної радіації, яку поглинає поверхня материка. Оскільки Африка розташована переважно між двома тропіками, тому над нею сонце завжди буває в зеніті, а значить, поверхня отримує максимально можливу кількість сонячного тепла, що впливає на температуру повітря.

14. Г Західних вітрів

Течія Західних вітрів є найпотужнішою течією у світі і протікає трьома океанами – Тихим, Атлантичним й Індійським вздовж узбережжя Антарктиди. Тому подорожуючи нею можна зробити навколосвітню подорож.

15. Б Фудзіяма – класичний приклад стратовулкану, який виник на стику літосферних плит

Вулкан Фудзіяма розташований на Японських островах у субтропічному кліматі. Проте його висоти не вистачає для того, щоб на вершині були льодовики, вершина вулкану влітку повністю звільнюється від снігу. Фудзіяма є стратовулканом (конічної форми і складена з шарів застиглої лави попередніх вивержень) молодого віку, який виник на стику Тихоокеанської і Китайської літосферних плит.

- 16. А найбільшою за площею формою рельєфу є Східноєвропейська рівнина**
Україна розташована в межах 2 годинникового поясу, є найбільшою країною Європи (окрім Росії), проте за чисельністю населення посідає не третє, а п'яте місце. Має спільні кордони з країнами ЄС (Польща, Словаччина, Угорщина та Румунія). Найбільшу площу в її межах займає Східноєвропейська рівнина (95% території).
- 17. Г чіткий прояв географічної зональності**
Географічна зональність – це зміна природних комплексів від екватора до полюсів, відповідно, чим більше розтягнута країна з півночі на південь – тим більше природних комплексів на ній буде розміщено. В Україні відсутня зона пустель, рельєф країни не є одноманітним (є гори і рівнини) та континентальні повітряні маси можуть впливати на східну частину.
- 18. В широколистяні ліси**
В межах України розташовано чотири природні зони. На заході країни панує зона широколистяних лісів, в межах якої розташоване місто Львів.
- 19. В Придніпровська височина → Придніпровська низовина**
На запропонованому геологічному розрізі можна побачити, що від точки А до точки Б височина (в тектоніці представлена кристалічний фундаментом, складеним гранітами), вкрита тонким шаром осадових порід. змінюється у східній частині низовиною з потужним шаром осадових порід. Придніпровська височина обумовлена розташуванням на Українському щиті, а Придніпровська низовина – в межах Дніпровсько-Донецької западини.
- 20. Г марганцеві руди, залізні руди, облицювальне каміння**
Україна багата запасами руд чорних металів, гранітами та різним облицювальним камінням. Проте у структурі корисних копалин відчувається дефіцит паливних ресурсів (нафти та газу) і руд кольорових металів.
- 21. Б Поліська низовина**
Україна зазнала впливу двох потужних льодовиків (Окського та Дніпровського), які заходили на територію країни з півночі, тому регіоном, на якому ці льодовики залишили морену, валуни, ками та ози є область Поліської низовини.
- 22. В Поділля і Гірський Крим**
Карст – це процес розмивання гірських порід (вапняків, гіпсів та солей) поверхневими водами. В результаті карсту утворюються печери, провалля та лійки. Активно в Україні цей процес відбувається на Поділлі та у гірському Криму.
- 23. В**
Канівський заповідник утворений в долині Дніпра в межах Черкаської області. В ньому охороняються масиви широколистяних лісів на крутому правому березі Дніпра та частина дніпровської заплави й острови на річці.
- 24. А сірководневе забруднення товщі води глибше 50-150 м.**
Сірководневе забруднення Чорного моря – найбільша проблема моря, оскільки шар забруднених вод постійне збільшується в об'ємі і таким чином він підіймається на поверхню. В ньому можуть жити лише анаеробні бактерії, тому він несе серйозну проблему для всіх форм життя Чорного моря.

25. Б Миколаївська

Найбільшу щільність населення мають індустріально-розвинені області на сході (наприклад, Донецька, Луганська чи Харківська), а також області Передкарпаття (Львівська, Івано-Франківська), де особливо щільним є сільське населення. Найнижчу щільність мають області на півночі (у Поліссі) та на півдні України. Отже, Миколаївська область має найнижчу щільність населення.

26. В греків

На карті представлені ареали проживання греків на території Донецької області. Гагаузи і болгари проживають переважно в Одеській області, а вірмени – мають великі діаспори у крупних містах України.

27. А чорної металургії

Чорна металургія України отримала високий розвиток у трьох районах (Придніпров'я, Донецький та Приазовський), які близько розташовані один до одного, поєднані залізничними шляхами, по яких обмінюються сировиною (залізною рудою та вугіллям).

28. Б транспортні засоби

33% виробленої продукції машинобудування України припадає на різні транспортні засоби (автомобілі, літаки, вагони, судна), 7% – турбіни, двигуни, насоси, 3,6% - сільськогосподарські машини та трактори, 3% – верстати. Треба не забувати, що Україна ще з радянських часів була потужною машинобудівною країною, яка випускала безліч техніки й транспорту.

29. Г сировинний – біля нафтопроводів, у портах та районах видобутку нафти

Всі нафтопереробні заводи України розміщені з урахуванням сировинного фактору. Наприклад, Кременчуцький завод розміщений біля нафтопроводу, Одеський м у портовій частині, Долинський – на перетині нафтопроводів та поблизу видобутку.

30. В атомні електростанції

Чотири атомні станції: Рівненська, Хмельницька, Південноукраїнська та Запорізька.

31. Б Столичний

Найбільше облицювального й дорогоцінного каміння видобувається в межах Українського щита, особливо у Житомирській області (Столичний район).

32. Г буряківництво, зернові культури, кукурудза, скотарство, свинарство

Лісостепова зона характеризується достатньою теплотою й зволоженістю, отже саме тут вирощуються цукрові буряки, інтенсивно розвивається скотарство й свинарство, які орієнтуються на місцеву кормову базу. Льонарство розвинуто переважно у Поліссі, виноградарство у Закарпатті, на півдні та у Криму, картоплярство найбільш представлено у Поліссі та у Передкарпатті.

33. Б експорт сировини та товарів первинної обробки, значний імпорт вуглеводневої сировини

Україна майже не експортує високотехнологічної продукції (хай-тек), торгівля послугами значно поступається торгівлі товарами та Чехія, Італія і Тайвань навряд чи є найголовнішими торговельними партнерами. Проте Україна значно експортує сировину (руди, зерно, олію), імпортує – нафту і природний газ.

- 34. Б Індія в минулому – колонія Великої Британії, а зараз – країна-член Британської Співдружності націй**
Країни Африки отримали незалежність лише у другій половині 20 ст, Японія залишається монархією, Італія і Данія в епоху географічних відкриттів не мали великих колоніальних володінь. Це завдання можна розв'язати методом виключення.
- 35. Б переїзд на постійне проживання жителів інших міст та сіл Бразилії**
Сан-Паулу і Ріо-де-Жанейро завжди приваблювали до себе інших жителів Бразилії у пошуках щасливого життя у місті. Тому населення Сан-Паулу бурхливо збільшилося в основному за рахунок внутрішньої міграції. Природний приріст в розмірі 700 тис. осіб на рік (або збільшення на 7 млн. за 10 років) є нереальним для міста.
- 36. А залізних руд**
На карті позначена Україна, яка багата залізними і марганцевими рудами, проте бідна нафтою, газом, бокситами. Також позначеною є і Росія, яка багата залізною рудою, паливною сировиною, проте не має запасів марганцевих руд. Отже правильною відповіддю є залізні руди.
- 37. Г Австралія**
Австралія має щільність населення лише 3 особи/км².
- 38. В орієнтація виплавки сталі у портових комплексах на привізній сировині**
Починаючи з середини 20 ст. чорна металургія у промислово-розвинутих країнах світу почала орієнтуватися не на власні ресурси руд, а на привізні руди з країн третього світу, де більш спрощене екологічне законодавство і дешева робоча сила.
- 39. В кооперування**
Кооперація – форма виробничих зв'язків між підприємствами, за якої кожне підприємство спеціалізується на виробництві окремих складових частин одного виробу.
- 40. Г Канада, Бразилія, Норвегія**
Всі ці країни виробляють значну частину електроенергії на ГЕС, оскільки мають добре розвинену річкову мережу, швидкісні і потужні річки на своїй території.
- 41. В постколоніальна структура господарства, переважання добувної промисловості над обробною**
Африканські країни характеризуються постколоніальною системою господарювання, яка спирається на видобуток й продаж корисних копалин і розвиток кустарних промислів і ремесел. Значна частка трудових ресурсів країн задіяна у сільському господарстві, а не у промисловості чи сфері послуг.
- 42. Г**
Тваринництво й вирощування зернових культур у Південній Америці добре розвинуто у пампі, де вирощуються пшениця, просо, кукурудза, частина з яких йдуть як кормові культури для тваринництва.

- 43.** 1 ками і ози – Б льодовикові й водно-льодовикові
2 степові блюдця – В просадочні
3 печери, лійки – А карстові
4 яри і балки – Г водно-ерозійні
Ками і ози – наслідок діяльності давніх льодовиків; степові блюдця пов'язані з просіданням лесових порід внаслідок їх ущільнення; печери і лійки – процес карсту; яри та балки утворенні внаслідок вимивання ґрунтів поверхневими водами.
- 44.** 1 Дунайський біосферний заповідник – Д острівні комплекси з прилеглими акваторіями, водно-болотні угіддя, місце гніздувань великої кількості птахів
2 Шацький національний парк – А соснові й дубово-соснові лісові масиви, озера карстового й льодовикового походження, луки й болота
3 Біосферний заповідник «Асканія-Нова» – Г цілинний степ зі справжньою, лучною й чагарниковою рослинністю
4 Карадазький заповідник – Б давньовулканічні гірсько-лісові ландшафти
Завдання перевіряє знання учнями природоохоронних територій України.
- 45.** 1 Дніпровський басейн – В буре вугілля
2 Микитівське родовище – Д ртутні руди
3 Долинське родовище – Б нафта
4 Нікопольський басейн – В марганцеві руди
Завдання перевіряє знання учнів з теми «Природні ресурси України».
- 46.** 1 Кривий Ріг – Д чорна металургія
2 Дніпропетровськ – Г авіакосмічна промисловість
3 Северодонецьк – В виробництво азотних добрив
4 Запоріжжя – Б кольорова металургія
Завдання перевіряє знання учнів з теми «Господарство України». Кривий Ріг розташований біля Криворізького залізрудного басейну, у Дніпропетровську розташований завод «Південмаш» - виробник деталей для космічних супутників, у Северодонецьку налагоджене виробництво азотних добрив, яке орієнтується на коксохімію та у Запоріжжі – алюмінієвий та титаномагнієвий заводи, що орієнтуються на дешеву електроенергію Запорізької ГЕС.
- 47.** 1 (США) – Д кам'яне вугілля
2 (Росія) – Г природний газ
3 (Саудівська Аравія) – Б нафта
4 (Південна Африка) – В марганцеві руди
- 48.** 1 США – Г є лідером світового машинобудування, яке є багатопрофільним; розвинута авіакосмічна промисловість, за якою країна посідає перше місце в світі
2 Японія – Д 80 % експорту країни становлять товари високих і середніх технологій, особливо розвинутими галузями є автомобілебудування, робототехніка, електроніка
3 Китай – В займає перше місце в світі за виробництвом сталі та автомобілів
4 Чилі – А контролює близько 40 % ринку мідного концентрату, основна частина якого експортується до Японії та Європи; відноситься до країн нової індустріалізації
Завдання спрямоване на перевірку знань з теми «Господарство світу».

- 49. 1200**
Завдання перевіряє вміння учнів працювати з лінійним масштабом карти. Циркулем-вимірювачем з правого боку відкладаються цілі одиниці (1 км або 1000 м.), а з лівого боку – дрібні величини (200 м.).
- 50. 100**
Азимут – кут орієнтування, який відраховується від північного напрямку меридіану за годинниковою стрілкою на даний об'єкт. Якщо б автомобіль їхав прямо на схід, азимут би дорівнював 90° , проте він відхиляється на 10° , отже азимут дорівнює 100° .
- 51. 7**
Відносна висота – це перевищення одного об'єкта над іншим. Висота першого джерела 147,5 м., другого – 140,5. Отже, їх різниця становить 7 м.
- 52. 6**
Завдання перевіряє вміння учнів працювати з топографічними знаками і підписами до них. Прямо на автомобільній дорозі у розриві стоїть цифра «6», яка і вказує на ширину проїжджої частини у метрах.
- 53. 1** - покривний льодовик в центрі материка має товщину 3-4 км. і поступово зменшується до узбережжя материка
3 - під льодовиковим покривом материка знайдені родовища кам'яного вугілля, руд металів, золота
4 - найбільший за площею шельфовий льодовик Антарктиди - Росса
Над материком цілорічно панує область високого тиску і вітри посилюються у липні, коли над Антарктидою повітря сильніше охолоджується.
- 54. 1** - Україна має близько 5% світових запасів мінеральних ресурсів світу, особливо великі запаси вугілля, гірничо-хімічної і будівельної сировини
3 - забезпеченість власною нафтою і природним газом в паливно-енергетичному комплексі країни складає лише 25-30%
6 - власних запасів кольорових металів державі не вистачає, тому кольорова металургія є імпортозалежною
Коштовне каміння видобувається переважно на Українському щиті, державі не вистачає руд кольорових металів, буре вугілля видобувається не на заході, а в центрі країни. Уранові руди видобувають Дніпропетровська і Кіровоградська області.
- 55. 3** - великі запаси рудної сировини та вугілля
6 - наявність висококваліфікованих кадрів і розгалуженої системи науково-дослідних інститутів
7 - значні зв'язки з коопераційних поставок між підприємствами
Україна має високий внутрішній попит на продукцію машинобудування, проте не забезпечена всіма видами енергоносіїв.
- 56. 1** - район можна вважати осередком науково-технічного прогресу країни
3 - туристичне господарство спирається на бальнеологічні курорти, об'єкти садово-паркового мистецтва та етнографічні центри
5 - галузями спеціалізації району є паливно-енергетичний комплекс, машинобудування і хімічна промисловість
Завдання перевіряє знання учнів з теми «Економічні райони»

- 57.** **3** - близько 40% вартості виробленої промислової продукції припадає на різні галузі машинобудування
4 - автомобілебудівною столицею вважається місто Детройт
7 - лідером електронної промисловості є штат Каліфорнія, в межах якого склалася область з високотехнологічними підприємствами («Силіконова долина»)
Найбільшим авіаракетобудівним центром США є місто Сієтл. У районі Великих озер знаходиться тільки половина машинобудівних підприємств. У структурі хімічної промисловості переважає органічна і нафтохімія.
- 58.** **1** - сільське господарство має екстенсивний тип розвитку і експортне значення
5 - економічний розвиток країн і зв'язки з сусідами стримуються через недостатній розвиток транспорту, насамперед суходільного
6 - у структурі промисловості переважає машинобудування, металургія та хімічна промисловість
В Аргентині більша частка електроенергії виробляють ТЕС, Бразилія замикає десятку найбільших виробників сталі, та у машинобудуванні країн переважає електроніка та автомобілебудування.